

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Utrum in Deo admittenda sint decreta absoluta ex parte subjecti, &
conditionata ex parte objecti, in quibus præscientia futurorum
conditionatorum fundetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

natis, ut disputatione præcedenti ostendimus.

Objicies quærō: Vel hæc futura conditionata cognoscuntur à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, vel per scientiam visionis? Neutrum dici potest: Ergo non cognoscuntur à Deo. Major constat, nulla enim datur in Deo scientia media, ut disputatione sequenti ostendimus. Minor probatur: Scientia simplicis intelligentiæ est omnino naturalis, & necessaria, & terminatur tantum ad possibilia ut sic, id est, indifferentia ad esse, & non esse: Atqui cognitio horum futurorum, non est naturalis, & necessaria, cum in nostra sententia supponat liberum divinæ voluntatis decretum, & in eo fundetur; neque terminatur ad merè possibilia, sed ad futura sub conditione: Ergo non est scientia simplicis intelligentiæ. Probatur etiam secunda pars Minoris: Scientia visionis est intuitiva, & terminatur ad res præsentēs, & existentes in æternitate: dicitur enim visionis, metaphorâ ductâ à nostra visione, sicut supra annotavimus: Sed cognitio horum futurorum conditionatorum, non est intuitiva, nec terminatur ad res præsentēs, & existentes in æternitate; quia illa futura conditionata nunquam habitura sunt existentiam aut præsentiam, etiam in æternitate, cum sint absolutè non futura: Ergo non cognoscuntur à Deo per scientiam visionis.

Hic argumento dupliciter respondet Thomitz, juxta duos diversos modos explicandi scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis. Aliqui enim dicunt, scientiam simplicis intelligentiæ non distingui à scientia visionis, per hoc, quod prima sit necessaria, & secunda libera; sed per hoc quod prima est abstractiva, secunda intuitiva; in quantum terminatur ad res futuras, ut præsentēs in æternitate. Et juxta hanc sententiam, & modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam simplicis intelligentiæ, ob rationem in argumento insinuatam: quia scilicet, cum illa nunquam sint habitura existentiam in aliqua differentia temporis, non sunt præsentia in æternitate, nec proinde terminare possunt scientiam intuitivam,

quæ (ut disputatione præcedenti ostendimus) necessariò requirit existentiam & præsentiam sui objecti, in ea saltem mensura, quâ mensuratur cognitio.

Alii verò volunt, scientiam simplicis intelligentiæ distingui à scientia visionis, per hoc quod prima (utpote antecedens decretum) sit naturalis, & necessaria; secunda verò libera, cum illud supponat, & in eo fundetur, & quia hæc scientia ut plurimum, & secundum primarium objectum materiale, terminatur ad res præsentēs in æternitate, dicitur intuitiva; quamvis secundum aliud objectum minus principale, non sit intuitiva, nec visionis, sed tantum libera, & approbationis. Et juxta hunc secundum modum explicandi, dicendum est, futura conditionata, quorum conditio nunquam purificabitur, cognosci à Deo per scientiam visionis, non quatenus visionis est formaliter (quia sub hac ratione terminatur solum ad res futuras ut præsentēs in æternitate) sed in quantum libera est, & approbationis, & prout habet ad junctum decretum divinæ voluntatis: sic enim non terminatur solum ad res futuras, ut præsentēs in æternitate, sed etiam ad omnia objecta libera, & contingentia, quæcumque illa sint.

Advertendum tamen est, futura illa conditionata dupliciter posse considerari. Primò in vi illationis, & in rigore consequentiæ, & quatenus particula *si*, sumitur in sensu purè illativo; & hoc modo non cognoscuntur à Deo per scientiam liberam, sed per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ: quia propositio talem illationem, & consequentiam enuntians, est omnino necessaria, & reducitur in principium omnino necessarium. Unde in nostra sententia, hoc conditionatum: *Si Deus per motionem efficaci hominem ad amorem prædeterminet, talem actum eliciat.* Et in Adversariorum doctrina, *Si Deus hominem vocatione congruâ vocaverit, ille infallibiliter consentiet:* consideratum in sensu purè illativo, & in rigore consequentiæ, & illationis, attingitur à Deo per scientiam naturalem, & simplicis intelligentiæ; quia utraque consequentia, & illatio, reducitur in principium omnino necessarium & infallibile; scilicet in efficaciam divinæ voluntatis, vel in divinæ præscientiæ infallibilitatem. Secundò illa futura conditionata possunt considerari, non in vi illationis & consequentiæ, sed ratione concomitantia quam effectus habet cum conditione, & quæ fundatur in aliqua promissione, vel proposito, aut pacto, vel in divino decreto connectente extrema, quæ interdum nullam habent inter se connexionem, sed sunt omnino disparata; ut constat in exemplo supra relato de percussione terræ cum victoria Regis Israël; & sic dicimus illa cognosci per scientiam visionis, quatenus libera est, & approbationis; & quatenus supponit in voluntate divina, decretum absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti. De quo fusiùs disputatione sequenti.

ARTICULUS II.

Utrum in Deo admittenda sint decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, in quibus præscientia futurorum conditionatorum fundetur?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Notandum primò: Aliquam volitionem, seu aliquod decretum, posse dici duobus modis conditionatum. Primò ex parte subjecti, quando scilicet subjectum habet quamdam veluti velleitatem, non tam de objecto ipso, quam de voluntate efficaci habenda circa illud, si conditio poneretur. Exemplum est: *Ego vellem venari, si hoc liceret Clerico.* Per hunc enim modum loquendi, non designo me habere actu volitionem circa venationem; sed potius significo, me illam habiturum, supposito quod ea liceret Clerico. Secundò potest aliqua volitio, seu aliquod decretum, esse & dici conditionatum ex parte objecti tantum: quando scilicet habetur actu volitio efficax ex parte volentis, suscipitur tamen effectus ejus, donec ponatur conditio: v. g. si aliquis dicat, *Volo quod si Petrus veniat cras domum, prandeat mecum:* ista volitio est tantum conditionata ex parte objecti, est enim vera & absoluta volitio prandii, dependens tamen ab aliqua conditione, nimirum ab adventu Petri in domum. Quando ergo inquirimus, an dentur in Deo decreta

creta conditionata, non loquimur de conditionatis primo modo, & ex parte subjecti (hæc enim involvunt imperfectionem potentialitatis, & suspensionis, Deo repugnantem) sed tantum de conditionatis secundo modo, scilicet ex parte objecti.

26 Notandum secundo: Hic solum nos inquirere, an dentur in Deo decreta conditionata pro illis futuris, quæ in Scriptura revelata sunt, qualia sunt v. g. conversio Tyriorum & Sidoniorum, si Christus apud illos prædicasset, Matth. 11. Vel seductio cordis filiorum Israël, si connubia duxissent cum alienigenis eis vicinis 3. Regum 11. De aliis enim conditionatis, quæ nobis per revelationem non innotescunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi non pertinent, dicemus in Tractatu de voluntate Dei disp. 3. art. 3. ubi inquiremus, ac resolvemus, an voluntas divina circa futuritionem alicujus rei possibilis, possit manere suspensa, vel ab æterno circa futuritionem, vel non futuritionem, tam absolutam, quam conditionatam, omnium rerum possibilem se determinaverit. His præmissis.

27 Dico, decreta subjective absoluta, & objective conditionata, esse admittenda in voluntate divina, saltem pro futuris illis conditionatis, quæ nobis in Scriptura revelata sunt, vel quæ ad providentiam Dei, & gubernationem hujus universi pertinent. Ita communiter docent Thomistæ, quibus hæc in parte favent quidam ex Theologis Societatis infra referendi, qui talia decreta, vel ut actu existentia in Deo, vel saltem ut possibile, & nullam dicentia imperfectionem in voluntate divina admittunt. Unde Alarcon Tractatu de scientia Dei disp. 6. n. 7. & 8. anxie deplorat, plures ex Societate, hæc in parte conspirare cum Thomistis, & manus cum eis jungere, solumque ab illis in modo loquendi discrepare. Eriusdem fatetur, Suarez, Ruisium, aliosque Societatis Theologos, ipselicitè pugnavisse contra Thomistas, totiusque triumphum palmam, & felicitatem suo Magistro Vazquezio defert; eò quod, nullo decreto conditionato in Deo admisso, scientiam mediam propugnaverit. Sed quam infauste ipse etiam Vazquez contra Thomistas decertaverit, ex eo patet quod scientiam mediam aliter non defendit, quam asserendo decreta Dei, à quibus Scriptura & SS. Patres totam vim divinæ providentiæ, & rerum universi seriem pendere docent, per solum respectum rationis constitui, & in mera entia rationis resolvi: quod absurdissimum esse, & à mente D. Thomæ & omnium ferè Theologorum penitus alienum. Tractatu sequenti ostendimus. Certè si hæc Vazquezii doctrina & defensio, felicem Alarconem ejus Discipulo visa est habere exitum; quod tandem futurum est Suaris, Ruisii, & aliorum infortunium, quos in hoc bello & litterario certamine, infelices præ Vazquezio prædicat?

§. II:

Ex Scriptura probatur dari in voluntate divina decreta ex parte objecti conditionata.

Lib. 2. cap. 6. **R**ECTè olim Augustinus contra Donatistas disputans, dicebat: Non asseramus stateras dolosas, ubi appendamus quod volumus, & quomodo volumus: sed asseramus divinam stateram de scripturis sanctis, tanquam de thesauris dominicis, & in illa quid sit gravius appendamus: imò non appendamus,

A sed à Domino appensa recognoscamus. Non possunt ergo melius ac solidius decreta conditionata de futuris sub conditione statui, quam demonstrando illa Scripturæ consentanea esse, & ex pluribus ejus testimoniis aperte deduci.

In primis nihil in Scriptura frequentius illa Dei voluntatè, quam vocat antecedentem delibute omnium hominum: hæc verò in Deo reperiri formaliter, & esse ex parte objecti conditionatam, §. sequenti ostendimus.

Secundo, Deus pluribus locis Scripturæ revelavit se multa facturum, si talis vel talis conditio poneretur, quæ tamen de facto posita non est: ut quod dimitteret & non delebit Sodomam, si in ea fuerint quinquaginta, vel triginta viri justi Genes. 18. quod vivet Rex Sedechias, si exierit ad Regem Babilonis, Jeremiæ 18. & similia quæ passim in Scriptura occurrunt, quæ aperte indicant dari in Deo decreta conditionata ex parte objecti: nam quando Deus talia conditionata, ut certò & infallibiliter futura pronuntiabat, vel ejus voluntas erat determinata ad illa ponenda, vel non? Si primum, haberet intentum, talis enim determinatio, cum esset libera, & non necessaria, erat aliquod liberum decretum; & cum non esset absoluta, sed ex aliqua conditione pendens, non erat decretum absolutum, sed conditionatum ex parte objecti. Secundum verò dici nequit. Si enim voluntas divina erat omnino suspensa & indeterminata ad illorum productionem, illi etiam effectus qui ab ea pendebant tanquam à causa, fuissent tunc suspensi & indeterminati; neque enim magis determinati esse possunt, quam voluntas divina à qua dependet illorum determinatio: Cur ergo Deus illos pronuntiat locis Scripturæ citatis, ut certos & determinatos, ac infallibiliter futuros, si posita fuisset aliqua conditio?

Tertio, In Scriptura extant plures promissiones & pacta de rebus sub conditione futuri nunquam implendis: Sed promissiones & pacta expriment voluntatem internam pacificentis, quæ vult implere quæ promittit, si adsit conditio apposita: Ergo juxta Scripturam daturum in Deo volitiones, seu decreta absoluta quoad actum, cum conditione objecti non apponenda. Minor est evidens. Major verò ex variis Scripturæ testimoniis suaderur. In primis enim Deus fecit pactum cum primo homine, quod filii ejus nascerentur cum gratia & justitia originali, si ipsi non peccaret, cum peccato verò originali, si ille peccaret, ut communiter docent Theologi contra Janfenium, & probant tum ex illo Eccl. 17. Testamentum æternum constituit cum illis (Adamo scilicet & Eva) & justitiam & judicium suum ostendit illis. Tum ex illo Osee 6. Ipsi sicut Adam transgressi sunt pactum, ibi prævaricati sunt omnes. Similiter cum Davide & Salomone fecit Deus pactum, quod sederent filii eorum usque in sæculum super Thronum Israël, si custodirent mandata ejus, ut dicitur 3. Regum 9. & tamen constat, quod filii Salomonis non regnaverunt super Israël, sed scissum est regnum in Roboam, & solum regnavit super Judam & Benjamin, neque hoc in sempiternum, sed usque ad Sedechiam, qui fuit ultimus Regum Juda.

Quarto, Christus Matth. 26. asserit exhibiturum Patrem plusquam duodecim legiones Angelorum, si rogetur à Filio: Sed talis exhibitio eo momento quo à Christo asserabatur, non solum fuit prævisa à Patre, sed etiam volita: Ergo in Deo

Deo volitiones, seu decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, admittenda sunt. Major & Consequentia patent. Minor vero fua detur, tum quia dictum illud Filii de futura exhibitione Angelorum probatur à Patre: Ergo reverà illam volebat, quid enim est Deum aliquid velle, quàm illud reipsa sibi placere? Tum etiam, quia si possibile tantum fuisset illud decretum de mittendis Angelis, voluntas Dei circa tale objectum, fuisset merè indifferens & suspensa: Quomodo ergo certa & firma fuit exhibitio, & à Christo asserta ut indubitata? Cur enim vis effectum magis certò esse determinatum, quàm ipsammet causam? Ergo vel utrinque est suspensio & indifferentia, vel resolvenda est voluntas divina per actuale decretum.

Denique 4. Regum 13. dixit Eliseus ad Joam Regem Israël: Si percussisses (supple jaculo) terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percussit eam. Sed hujus futuri conditionati veritas non potest fundari in aliqua connexionione, seu ordine quem antecedens habeat ad consequens, cum sit de conditione omnino disparata: Ergo solum potest fundari in decreto libero divini voluntatis, illa extrema connexione & statuentis devallare Syriam, ex hypothesi quòd Rex Israël toties jaculo terram percuteret.

Nec valet quod ait P. Annatus, eo loco non tam significari, quid homo ex hypothesi liberè faceret, quòd potissimum queritur, quàm quid faceret ipse Deus; cum sensus sit, si percussisses quinquies terram, dedisset tibi Deus vires ad percutiendam Syriam usque ad consumptionem. Non valet inquam: neque enim ibi queritur solum, quid Deus, sed etiam quid homo facturus sit, nempe, si percussisset septies, aut quinquies terram, sit hostes ad internectionem deleturus. Unde Deus habet decreta conditionata, non solum de his quæ tantum à sua voluntate dependent, sed etiam de his quæ pendunt à voluntate & libertate hominis.

§. III.

Eadem decreta, iuxta doctrinam D. Augustini & S. Thomæ, in Deo esse admittenda ostenditur.

Non solum ex Scriptura, sed etiam ex doctrina SS. Patrum, præsertim Augustini & Thomæ probari potest, in Deo admittenda esse decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti. In primis enim Augustinus locis disputatione sequenti referendis, expressè docet Deum talia futura in sua prædestinatione seu decreto certò cognoscere: Sed non in decreto absoluto ex parte objecti, ut patet: Ergo solum in decreto ex parte objecti conditionato. De quo fuisse disputatione sequenti.

Secundò, D. Thomas in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. hæc scribit: *Voluntas antecedens potest dici conditionata, nec tamen est imperfectio ex parte voluntatis divine, sed ex parte voliti, quod non accipitur cum omnibus circumstantiis, quæ exiguntur ad rectum ordinem in salutem.* Sed voluntas antecedens est voluntas beneplaciti, ut docet idem S. Doctor quæst. 23. de verit. art. 3. in corp. his verbis: *Invenitur enim in Deo proprie ratio voluntatis, & sic voluntas de Deo proprie dicitur; & hæc est voluntas beneplaciti, quæ per antecedentem & conse-*

quentem distinguitur. Ergo ex D. Thoma datur in Deo voluntas beneplaciti conditionata, ac proinde decretum subjectivè absolutum, & objectivè conditionatum.

Tertiò, Idem S. Doctor 1. p. quæst. 19. art. 7. ad 2. sic ait: *Multa sunt in virtute & scientia & voluntate divina, quæ non continentur sub ordine causarum inferiorum, sicut resuscitatio Lazari. Unde aliquis respiciens ad causas inferiores dicere poterat, Lazarus non resurget: respiciens verò ad causam supremam divinam, poterat dicere, Lazarus resurget. Et utrumque horum Deus vult, scilicet quòd aliquid quandoque sit futurum secundum causam inferiorem, quòd tamen futurum non sit secundum causam superiorem, vel e converso. Ex quo loco sic arguimur. Secundum D. Thomam, Deus vult aliquid quòd quandoque est futurum secundum causam inferiorem, non tamen secundum ordinem causæ superioris: Atqui illud quòd est futurum secundum ordinem causarum inferiorum, non verò secundum ordinem causæ superioris, est futurum conditionatè, quia scilicet esset, nisi Deus aliter ordinasset, propter rationes occultas suæ providentiæ: Ergo ex D. Thoma dantur in Deo decreta conditionata ex parte objecti.*

§. IV.

Eadem veritas ratione suaderur.

Plures etiam in ejusdem veritatis confirmationem rationes adduci possunt. Prima sic potest proponi: Quæ non sunt ex se & ex sua natura connexa, non possunt infallibiliter connecti, nisi ab aliqua causa extrinseca & infallibili: Sed conversio Tyriorum v.g. non erat ex se & ex natura rei connexa cum prædicatione Christi, vel cum illis signis & virtutibus quæ Christus fecit apud Judæos, ut evidens est: Ergo non poterat infallibiliter connecti cum tali conditione, nisi ab aliqua causa extrinseca, illa extrema infallibiliter conjungente: Hæc autè non potest alia esse, vel concipi, quàm voluntas divina, quæ posita tali conditione, decreverat dare Tyriis gratiam efficacem, per quam infallibiliter simul & liberè ad fidem convertèrentur; voluntas enim creata cum de se sit causa fallibilis & contingens, non potest ex se esse causa certa & infallibilis talis connexionis, sed solum pro ut subest efficaci Dei decreto & auxilio, eam ad agenda applicante & determinante: Ergo &c.

Confirmatur: Quando conditionalis non est vera in violatione, non potest esse vera absolute, nisi in vi alicujus causæ extrinseca, quæ infallibiliter ponat consequens, posito antecedente, ut docent Dialectici in summis: Sed in istis propositionibus conditionalibus de futuro contingenti, quas Deus in Scriptura revelavit: Si percussisset terram quinquies, aut sexies, sive septies, percussisset Syriam usque ad consumptionem. 4. Reg. 13. *Si custodierint filii tui legem meam, sedebunt super Thronum tuum usque in sempiternum.* 3. Reg. 9. *Si in Tyro & Sidone facta fuissent virtutes quæ facta sunt in te, in cilicio & cinere penitentiam egissent.* Matth. 11. Antecedens non continet causam certam & infallibilem Consequentis; cum conditionata illa sint disparata, & effectus contingens nullam habeat connexionem ex natura rei cum conditione: ut patet in illa percuti me terræ, quæ nullum ex natura rei nexum habebat cum devallatione Syriæ, & victoria Regis Israël.

el. Ergo propositiones illæ conditionales de futuro contingenti, non poterant esse veræ infal- libiliter, nisi in vi alicujus decreti divini; talia extrema connectentis, quo Deus statuerat, pos- tis illis conditionibus, ponere illos effectus.

39 Secunda ratio: Futuricio est determinatio in causa, ut disp. præcedenti art. 1. ex S. Augustino & D. Thoma ostendimus: Ergo implicat rem aliquam esse sub conditione futuram, nisi causa prima ab æterno determinata sit ad dandam illi existentiam in tempore, si ponatur aliqua condi- tio: Sed talis determinatio est decretum sub- jectivè absolutum, & objectivè conditionatum, ut de se patet: Ergo decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, neces- sariò in Deo admittenda sunt.

40 Confirmatur: Ex Augustino Tract. 68. in Joan. *Deus fecit futura, ea prædestinando*: Sed quæ sunt futura solum conditionatè, non prædelli- navit absolutè, saltem ex parte objecti: Ergo ea prædestinavit dependenter ab aliqua condi- tione ex parte objecti se tenente, subindeque per decretum subjectivè absolutam, & objectivè conditionatum.

41 Tertia ratio: Nihil potest extrahi à statu meræ possibilitatis, ad statum aliquem futuricio- nis, independenter à primo ente, & causalitate ipsius: Sed Deus, cum sit agens liberum, non ali- ter operatur, neque extrahit res ad statum alicujus futuritionis, nisi mediante suo decreto, il- li proportionato: Oportet ergo ipsum habere decretum conditionatum, ratione cujus velit futura conditionata à statu meræ possibilitatis extrahere, illisque dare esse pro tempore futu- ro, si poneretur aliqua conditio.

42 Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Futurum conditionatè habet aliquam actuali- tatem, quæ non convenit rei merè possibili, di- cit enim ordinem ad existentiam, ut habendam dependenter ab aliqua conditione, à quo præ- scindit res merè possibilis: Oportet ergo in Deo assignare aliquam causam hujus majoris actua- litatis, hujusque ordinis ad existentiam sub tali conditione habendam: Sed hæc nulla alia potest esse vel concipi in Deo, quàm decretum absolu- tum, ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti, cum Deus sit agens liberum, & omnia operetur juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apostolus: Ergo decreta subjectivè absoluta, & objectivè conditionata necessariò in Deo admittenda sunt. Hæc rationes magis patebunt tum ex solutione objectionum, tum ex dicendis disp. sequenti art. 5. ubi scientiæ mediæ impossibilitatem ostendemus, & varias Recentiorum cavillationes referemus ac refel- lemus.

§. V.

Præcipuum Adversariorum fundamentum convellitur.

43 Objiciunt in primis Adversarii: Decreta conditionata ex parte objecti, à quibus certa conditionatorum veritas & notitia petatur, nova sunt, nec ullo Scripturæ loco extant, nullumque apud S. Thomam, & alios antiquos scholasticos, vel SS. Patres, reperitur illorum vestigium. Unde P. Annatus ait, *Ad positionem illorum decretorum merito se posse mirari sicut miran- tur homines ad conspectum novorum fructuum.*

In libro de scientia mo- dia.

Illæ etiam videntur otiosæ, & ad gubernatio-

nem rerum inutilia. *Quis enim* (inquit idem Au- thor) *has Deo curas imposuit, volo ut si vellem ve- rum interesse concioni aut comediæ, conciperet liberè talem voluntatem bonam aut pravam? Quis Deum cogitavit de nunquam existentibus sollicitum, ut pars ejus providentiæ illos hominum acius dirigeret, qui nunquam erunt?*

Tertiò, Decreta illa videntur ridicula & nu- gatoria: vana enim & irrisoria est promissio, eà conditione quæ à nudo sponoris arbitrio pen- deat, quam nolit apponere: ut si quis dicat, dabo tibi decem aureos, si voluero, si eo die venero, & statuat se vel soluturum, vel non venturum. At- qui secundum nos ille est sensus promissionum Dei, sponso sum tuæ salutis, si te prædestina- vero &c. & decernit se non prædestinare: Ergo decreta conditionata, quæ nos in Deo admitti- mus, absurda videntur & ridicula.

Addunt aliqui, quod sicut ridiculum & im- prudens esset hoc decretum: *si chimera producatur, conservabo illam decem annis*; & sicut in hu- manis stultum esset ita decernere: *Volo tibi dare centum nummos, si per astra volaveris, aut si lingua oculum attigeris*, non alia de causa, nisi quia talia decreta sunt de conditione impossibili. Ita rudi- culum & nugatorium videtur, ponere in Deo decretum conditionatum de conversione Ty- riorum, sub conditione prædicationis Christi, reddita impossibili per aliud decretum, quo Deus absolutè statuit quod Christus apud Ty- rios nunquam prædicaret.

Præquam huic argumento respondeam, pla- cet illud in Adversarios retorquere: illi enim ponunt & fingunt in Deo decretum condi- tionatum concurrendi cum causis liberis, si illæ ve- rint: quod decretum est planè novum, cum nul- lum extet in Scriptura, SS. Patribus, vel anti- quioribus Theologis illius vestigium, unde ad ejus positionem merito mirari licet, *Sicut mirantur homines ad conspectum novorum fructuum, & ab Adversariis inquirere, quæ olympiade, quo anno, quo mensè, quâ die, tale decretum pri- mum apparuerit, & quis ante Molinam, & Se- ctatores ejus illud in Deo agnovit?*

Deinde decretum illud videtur omnino rudi- culum & implicatorium, cum pendeat à condi- tione ab intrinseco & ex natura rei repugnante; & cum illud non possit impleri sine eo quod promittitur; cum concursus Dei non minus sit necessarius ut homo velit, quam existentia cause agentis ut operetur, vel lumen oculi ut videat objecta; Deus enim operatur in nobis velle, ut ait Apostolus; vel (ut inquit Augustinus, Deum alloquens) *Velle quod bonum est non possum, nisi tu velis.* Sicut ergo ridicula esset promissio,

E quæ Deus alicui diceret, si videris hoc obje- ctum, dabo tibi lucem necessariam ad illud vi- dendum; si hoc egeris, dabo tibi existentiam, vel potentiam ad agendum; sine qua operari non potest. Ita similiter non minus vana, irri- soria, & nugatoria videtur illa Dei promissio, quæ juxta Adversarios, Deus spondet ac decer- nit concurrere cum causa libera ad volendum, si illa velit. De quo plura Tractatu sequenti. Hoc præmissio,

Ad objectionè respondeo, decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, non esse nova, nec à Thomistis excogitata, sed maximum in Scriptura habere fundamentum: nihil enim in Scriptura frequentius illâ Dei volun- tate, quam vocant antecedentem, de salute om- nium

deat ex conditione ab intrinseco & ex natura A
rei repugnante; sed solum ab extrinseco, & ex
aliqua suppositione accidentali, non debet cen-
feri imprudens, & ridiculum, sed prudentissi-
mum, & summa veneratione dignum; præfer-
tim, quia (ut supra annotavimus) ad universa-
lem provisorum pertinet, velle & decernere
plura sub conditione, quæ tamen absolute non
vult exequi, ob rationes occultas suæ provi-
dentia. Quare Adversariorum instantia vires
tantum habent ab angusta & demissa cogita-
tione nostra, quæ Deum ut particulare agens
concipimus, more aliorum quæ nobis familia-
ria sunt, & ægrè possumus assurgere ad univer-
salissimi gubernatoris providentiam, nullo sine
cohibitam, ad quam pertinet plures defectus
tum phycos tum morales in hoc universo per-
mittere; & non solum diversa, sed etiam contra-
ria ordinare, ut supra ex Ecclesiaste retulimus.

§. VI.

Alia objectiones solvuntur.

49 **C**ontra decreta conditionata, supra à nobis
statuta, arguit Vazquez in hunc modum.
Dis. 67. cap. 4. Omne decretum divinae voluntatis, infert &
causat aliquam mutationem physicam, & rea-
lem in creatura; quia ex illo resultat in Deo re-
latio rationis de novo, quæ cum nos possit ad-
venire per mutationem Dei, advenire debet per
mutationem creaturæ: Sed decreta conditiona-
ta, quorum conditio nunquam ponetur, nullam
possunt inferre, & causare mutationem in crea-
tura, defectu conditionis quæ nunquam purifi-
cabitur: Ergo illa sunt impossibilia in Deo.

Hoc argumentum apud Vazquem palmarium
30 est, & in hoc certamine veluti Achylleum, eod-
que placet Thomistis terrorem incutere, & im-
possibilitatem decretorum conditionatorum in
Deo efficaciter demonstrare. Verum illud po-
test quidem terrere Novitios & Tyrones, non
tamen Magistros & Veteranos: ut enim rectè
notavit Suarez libro 2. de scientia conditiona-
torum, ille discursus nihil omnino probat, &
Cap. 7. num. 10. non solum non demonstrat, sed nec probabili-
ter quidem suadet quod intendit. Unde etiam
Granado, Arrubal, & alii ejusdem familia, illud
argumentum tanquam inefficax rejiciunt: nec
immeritò, etenim principium assumptum in Ma-
jori, voluntarium est, & manifestè falsum, etiam
in sententiâ defendentium scientiam mediam:
ipsi enim fatentur, quod Deus decrevit concur-
rere cum voluntate creatâ ad actus liberos, con-
cursu generali indifferenti, si ipsa videlicet vo-
luerit influere; & tamen hoc decretum nullam
in ea ponit mutationem realem & physicam;
cum Deus habeat hoc decretum (in eorum sen-
tentia) etiam respectu eorum qui nihil operan-
tur, in quibus tamen per illud nulla sit realis
mutatio. Quamvis ergo decreta absoluta ex
parte subiecti, & conditionata ex parte objecti,
quæ in Deo ponimus, & à quibus certam futuro-
rum conditionatorum veritatem & notitiam
volimus derivari, nullam inferant realem &
physicam mutationem in creatura, defectu con-
ditionis quæ nunquam purificabitur, inde ta-
men non licet inferre, ea esse impossibilia. Unde

31 Ad argumentum respondeo primò, non sem-
per requiri in objecto realem & physicam mu-
tationem, ut terminet liberum decretum, sed
moralem sufficere; ut constat, si ab æterno Deus

decerneret dispensare cum aliquo, in voti obli-
gatione: tunc enim decretum liberum solum
induceret in objecto mutationem moralem. Pa-
tet etiam in decreto purè remissivo culpæ, quam
remitti posse absque physica peccatoris muta-
tione, multorum sententia est. Idem dicendum
est in proposito, nimirum non esse necessarium
quod decreta conditionata, quæ in Deo admit-
timus, inferant mutationem realem & physicam
in creatura, pro aliqua differentia temporis, sed
sufficere quod causent in objecto mutationem ex-
trinsecam & objectivam, illud transferendo à
statu purè possibilitatis, ad statum futurationis
conditionatæ, & ordinando illud ad existen-
tiam sub conditione habendam, à qua omnino
B abstrahunt, quæ purè possibilia sunt.

Respondeo secundò cum Alvarez libro 1. re-
sponsum cap. 4. num. 10. & de auxilijs disp. 7.
num. 32. quod quando decretum est absolutum,
tunc debet inducere in creatura mutationem
realem & physicam absolutam; quando autem
est conditionatum, non debet inducere muta-
tionem realem absolute, sed solum sub condi-
tione: id est sufficit quod ex vi illius decreti,
realiter mutaretur creatura, si conditio imple-
retur. Et hæc mutatio conditionata est suffi-
ciens, ut divina voluntas aliter comparatur ad
creaturas, post illud decretum, quam antea: unde
in tali mutatione conditionata fundatur respec-
tus rationis, quem intellectus noster concipit
advenire Deo, ratione talis decreti.

§. VII.

Aliud Adversariorum argumentum diluitur.

Objiciunt tertio Adversarii: Actui volunta-
tis existenti in Deo, correspondere debet
proprium voluntatis objectum præsens, saltem
in esse objectivo: At decreto conditionato, non
assignatur præsens voluntatis objectum: Ergo
illud non est actu in Deo. Major patet, Minor
probat. Objectum voluntatis est bonum: At
objectum sub conditione futurum non est actu
bonum, cum non sit actu existens: Ergo nequit
esse actu objectum voluntatis divina.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio,
14 isto exemplo. Objectum quod actu coloratum
non est, sed esset coloratum sub aliqua condi-
tione, terminare nequit actum potentia visiva
existentem de facto; sed solum terminaret il-
lum, si poneretur conditio: Ergo similiter ob-
jectum quod actu non est bonum, sed esset sub ali-
qua conditione, terminare nequit actum volun-
tatis qui de facto sit, sed solum terminaret il-
lum, si conditio poneretur. Consequentia patet
sicut enim objectum visus est coloratum, ita ob-
jectum voluntatis est bonum.

Ad objectionem respondeo negando Mino-
rem, ad cujus probationem distinguo Majo-
rem. Objectum voluntatis est bonum, bonitate
præsentis, aut futuræ; sive absolute, sive conditio-
natæ, concedo Majorem. Est bonum bonitate
præsentis præcisè, nego Majorem; & concessa
Minori, nego Consequentiam: quia bonitas fu-
tura sub conditione, est sufficiens ad terminan-
dum actum voluntatis præsentem, ut constat in
decreto absolute, quod de actu existit, quamvis
illius objecti bonitas de facto non existat, sed
extrinseca sit. Unde

Ad confirmationem, concessa Antecedenti, 16
nego Consequentiam, & paritatem: objectum enim

etiam potentia viviva, ob suam materialitatem, A
est tantum coloratum præsens, non verò absens,
vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit
potentia spiritualis & immaterialis, habet pro
objecto non solum bonum præsens & existens, sed
etiam absens & futurum; ut constat in actu spei,
vel desiderii, qui fertur in bonum futurum &
possidendum, non verò de facto habitum &
possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

77 **O**bjicit insuper quidam Recentior in manu-
scriptis: Si darentur in Deo decreta condi-
tionata ex parte objecti, qualia admittuntur a
Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo
contrarios, & inter se non coherentes, tam cir-
ca mala, quam circa bona: Sed hoc absurdum
est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Se-
quela Majoris, quantum ad primam partem,
probatur. Si Deus habuit decretum conditiona-
tum, quò statuerat quòd Ceilix proderent Da-
videm, & ipsum traderent in manus Saul; cum
aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea
urbe discederet, ne incidere in hoc malum, se-
quitur quòd Deus simul voluit, & noluit tradi-
tionem Davidis in manus Saul: quòd idem est
ac si quis prepararet venenum alicui in poculo,
quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione
præcaveret, ne poculum attingeret: quòd est si-
mul velle, & simul nolle alicui malè facere. Si-
mili argumento probant secundam partem Ma-
joris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum
conditionatum prædeterminandi Tyrios ad
penitentiam, si Christus illis prædicasset Evan-
gelium; cum aliunde absolute de crevissent, quòd
Christus apud illos nunquam prædicaret; simul
& semel voluit illis benefacere, & sollicitè im-
pedire, ne effectum suæ benevolentia con-
sequerentur; qui affectus non videntur inter se
coherentes, sed omnino disparati & contrarii.

88 **R**espondeo negando sequentiam Majoris, D
quoad utramque partem: Illi enim affectus, &
illæ diversæ volitiones non opponuntur inter
se, cum non terminentur ad idem objectum, eo-
dem modo, sed diversimodè consideratum. Si-
cut enim mercatores v.g. imminente tempesta-
te simul volunt projicere merces, voluntate
efficaci & absolutà, ad conservandam vitam; &
simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci
& conditionatà, si nempe non adesset imminens
vitæ periculum; & licet doceat Theologi,
Deum habere voluntatem antecedentem de sa-
lute omnium hominum (quam D. Thomas su-
pra relatus docet esse conditionatam ex parte
objecti) & simul voluntatem consequentem,
absolutam, & efficacem salvandi solos ele-
ctos: quæ duæ voluntates rectè inter se coher-
rent, nec opponuntur; quia licet in idem obje-
ctum tendant, non tamen eodem modo, sed di-
versimodè consideratum, ut in Tractatu de vo-
luntate Deifusè exponemus. Ita similiter nul-
lum est inconveniens admittere, quòd Deus vo-
luntate absolutà & efficaci, noluerit traditi-
onem Davidis in manus Saul, nec conversionem
Tyriorum; & simul utramque voluerit voliti-
onem quædam inefficaci & conditionatà, si nimi-
rum David maneret in Ceila, vel si Christus
apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim
media magnum est ac celebre disputandi
argumentum, & quaestio magni ponderis ac
momenti; cum ex ejus decisione pendeat reso-
lutio omnium fere quaestionum & controver-
siarum, quæ inter Thomistas & Recentiores,
de divinis prædefinitionibus, de physica præ-
determinatione, gratia de se efficaci, & præde-
stinatione ante prævisa merita, his temporibus
agitantur. Unde hæc quaestio accuratè, & dili-
genter pertractanda est, & veluti ad pondus
Sanctuarii ponderanda; id est ad normam Scri-
pturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theo-
logicarum examinanda. Sed priusquam cele-
brem hanc quaestionem aggrediar, Lectorem
eruditum & benevolum præmonitum velim,
me nolle cum Adversariis voluntate & affectu,
sed ratione tantum & intellectu contendere; &
in hac gravi ac momentosa quaestione, ab omni
verborum, & aculeorum amaritudine abstinere:
suspecta enim ea est sententia, quæ lucem
exosa, nudam & apertam videri refugit, seque
convitiis occultat: infirma & rationum indiga,
qui solis se maledictis defendit; illique qui solis
se convitiis & verborum aculeis contegunt, re-
cte à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas
atramentum ante se evomere ajunt, ut piscato-
res effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid sit scientia media, & in quo differat à
scientia conditionatorum, quam Tho-
mistæ in Deo agnoscunt?*

Nomine scientia media, quam Recentiores
ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa
& infallibilis futurorum conditionatorum, ante
decretum actuale & exercitum, quòd Deus præ-
definiat, & prædeterminet Morum futuritio-
nem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientia
media, & aperiatur status hujus celeberrimæ
quaestions, quæ inter Thomistas, & Recentiores
versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. &
Paulo V. in Congregatione de Auxiliis, inter
Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Tho-
mistarum propugnantem, & Patres Gregorium
de Valentia, ac Ferdinandum de Castida, So-
cietatis causam agentes, sæpius agitata fuit, quæ-
dam necessariò præmittenda sunt, ac diligenter
observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione
scientia media, duo præcipuè importari. Pri-
mum est, in Deo esse cognitionem certam & in-
fallibilem futurorum contingentium condi-
tionatorum, v.g. conversionis Tyriorum, si Chri-
stus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ
fecit apud Judæos, ut habetur Matth. 11. & Luc.
10. vel traditionis David in manus Saul, si man-
sisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 23. Se-
cundum est, talem cognitionem esse priorem de-
creto, & ab illo independentem, ac fundatam in
aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn 3

ter. ni.